

Олександра ДЯГІЛЬ,
викладач ВСП «Житомирський
торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

РОЛЬ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ АКТИВНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ МОЛОДІ

Національно патріотичне виховання молоді в закладах освіти займає одне з ключових позицій розвитку та становлення майбутнього громадянського суспільства в Україні. Молодь є рушійною силою у формуванні громадянського суспільства, яке своєю чергою є основою для існування демократичного ладу в державі.

Одними з основних завдань громадянської освіти молоді, як зазначає А. Галас, є забезпечення національно-патріотичного, військово-патріотичного та духовно-морального виховання [1, с. 10].

Громадянська позиція молоді є багатограним поняттям, яке відображає ставлення молодих людей до суспільства, держави та інших громадян. Вона охоплює їхню готовність брати участь у суспільному житті, захищати свої права та свободи, а також нести відповідальність за свої дії.

Формування громадянської свідомості молоді полягає у:

- знанні молоддю власних прав та обов'язків, розуміння основ законодавства та принципів демократії;
- розумінні суспільних процесів, вміння вирішувати соціальні проблеми;
- розвитку критичного мислення, молоді люди мають вміти розрізняти факти та фейки, формувати власну думку та аргументовано її висловлювати;
- вихованні почуття патріотизму, гордості за свою країну, повагу до її історії та культури;
- усвідомленні власної приналежності до українського народу, знати свою історію та культурні традиції;
- участі у громадянському житті, громадських ініціативах, волонтерській діяльності, соціальна активність.

Як зазначає Л. Єременко сучасна молодь перебуває у стані аномії, що означає порушену ціннісно-нормативну систему переконань, поглядів та цінностей, недотримання загально прийнятих соціальних норм [3, с. 2-3]. Багато в чому це пов'язано з неможливістю молоді ефективно протистояти викликам сучасного суспільства.

В умовах російсько-української війни українське суспільство стикається з великим масивом пропаганди в мас-медіа. В такому випадку молодь, як особлива соціальна група, займає вразливу позицію, оскільки вони є активними користувачами соціальних мереж.

Освітній процес має бути адаптованим до викликів сучасної соціально-політичної ситуації в країні. Необхідним є впровадження та проведення заходів для підтримки студентської молоді з питань безпеки в

мережі Інтернет, соціальних мережах, мас-медіа, які можуть включати проведення лекцій, круглих столів, дискусій на тематику:

- протидії дезінформації, якісні шляхи пошуку правдивої інформації в мережі Інтернет;
- історія та теорія пропаганди;
- пропаганда як соціально-політичне явище;
- ефективна профілактика впливу навіювання;
- формування навичок для підтримання інформаційної гігієни;
- форми маніпулювання масами [4, с. 251-252].

В умовах надзвичайних обставин актуалізується необхідність формування активної громадянської позиції серед здобувачів освіти. Збройний конфлікт дестабілізує звичний соціокультурний контекст, вимагаючи від кожного члена суспільства активізації аналітичних та практичних зусиль, спрямованих на забезпечення суспільного блага [2, с. 209-210].

Освітній процес має забезпечувати не лише формування професійних компетенцій, але й розвиток громадянської активності, критичного мислення та відповідальності серед молоді. В умовах воєнного стану формування активної життєвої позиції серед молоді в освітніх закладах виявляється ще більш актуальним завданням. В таких умовах важливо спрямовувати зусилля на зміцнення національної самоідентичності та патріотизму, а також розвиток громадянської активності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галас А. Формування активної громадянської позиції, національно-патріотичного виховання в початковій освіті. URL: https://znayshov.com/FR/21635/Visnik_2_2023-10-18.pdf
2. Любченко І., Сажієнко А. Формування активної життєвої позиції здобувачів освіти в умовах воєнного стану. *Українські студії в європейському контексті*. 2024, № 8. С. 209-210.
3. Єременко Л. Соціально-психологічні особливості сучасної студентської молоді. URL: http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/3249/1/%D0%84%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8%201.pdf
4. Маланчук С. Формування громадянської позиції як складової громадянської компетентності. *Педагогіка. Актуальні питання гуманітарних наук*, 2024, №78. С. 251-252.